

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

prezentacija uz online video i audio materijal za potrebe OCD

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

Govorićemo o

- Šta je Projekat
- Viziji, misiji i kapacitetima organizacije
- Opisu problema i projektnoj logici
- Zainteresovanim, ciljnim grupa i korisnicima
- Definisanju ciljeva, rezultata i indikatora
- Opisu aktivnosti, metodologiji

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

Govorićemo o

- Preduslovima, pretpostavkama, prepreke i rizicima projekta
- Održivosti i ponovljivosti projekta
- Monitoringu, evaluaciji i vidljivosti projekta
- Kriterijumima za evaluaciju projektnih aplikacija
- Osnovama upravljanje projektima

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

SADRŽAJ

R.B.	NAZIV TEME	SLAJDOVI OD-DO	VIDEO OD-DO	AUDIO OD-DO
1	Projekat je... Projektni ciklus	5-8		
2	Vizija i misija organizacije	9-12		
3	Naziv projekta i sažetak projekta	13-14		
4	Opis problema i logika intervencije na projektu	15-22		
5	Zainteresovane grupe, ciljna grupa i korisnici	23-28		
6	Cilj, rezultati i indikatori Opis aktivnosti, metodologija	29-39 40-45		
7	Preduslovi, pretpostavke, prepreke i rizici	46-48		
8	Održivost i ponovljivost	49-52		
9	Monitoring i evaluacija, vidljivost,	53-59		
10	Kriterijumi za evaluaciju + upravljanje projektima	60-67		
	DODATAK: kako izbeći greške?	68-70		

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

Znači, projekat je...

- niz **aktivnosti** koje treba da doprinesu ostvarivanju **jasno definisanih ciljeva**, i to u **određenom vremenskom periodu** i uz **precizno definisan budžet**.
- definisan:
 - hijerarhijom ciljeva (ulazni parametri, aktivnosti, rezultati, svrha i opšti cilj),
 - skupom definisanih pretpostavki, kao i okvirom za praćenje i ocenu rezultata projekta (indikatori i izvori verifikacije).

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

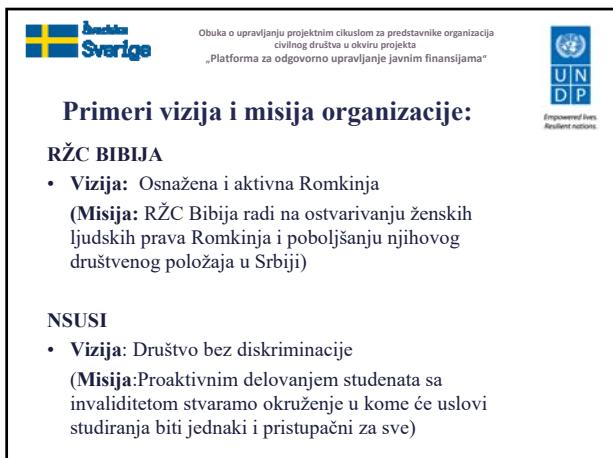
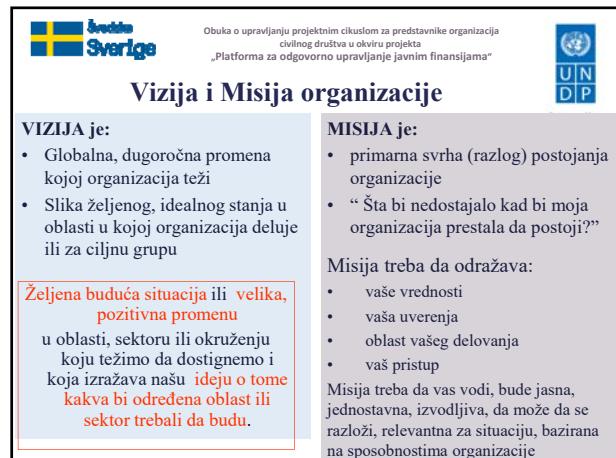
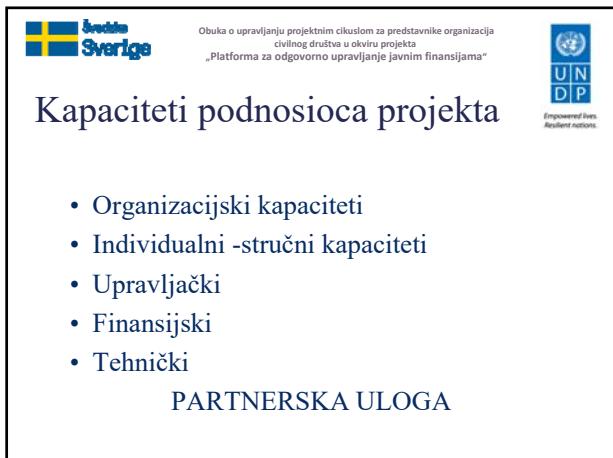
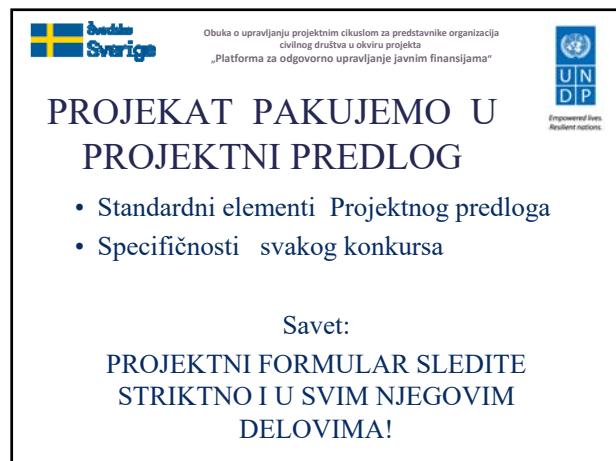
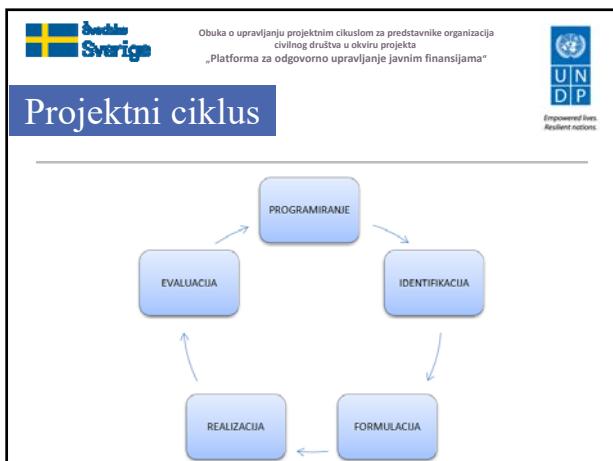
UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

Svaki projekat treba da ima:

- jasno definisane podatke:
 - o zainteresovanim stranama,
 - o primarnoj ciljnoj grupi,
 - o krajnjim korisnicima,
- jasno definisane mehanizme koordinacije, upravljanja i finansiranja
- sistem praćenja i ocenjivanja
- odgovarajući nivo finansijskih i ekonomskih analiza koje ukazuju da su ulaganja opravdana i da vode ka kvalitetnogn rešenju

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

NAZIV PROJEKTA

- Jasan
- Očevidan
- Stanje ili Proces
- Kratak ≠ Dug
- "Cilj u malom"
- Nov kvalitet?
- Izbegavajte fraze!

SAŽETAK PROJEKTA

- Nalazi se na početku, ali piše se na kraju
- Sadrži sve bitne informacije o projektu
- Treba da je kratak, dobro strukturiran i jezgrovit
- Poseban autorski tekst, nije „paste-copy“ iz dužih delova opisa

Vrlo često, u prvom krugu ocenjivanja samo se sažetak čita!!

OPIS SITUACIJE -PROBLEM

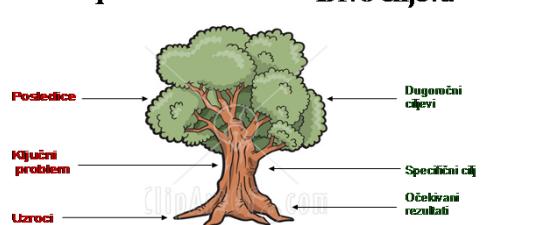
- NAZNAČITI KONTEKST
- JASNO OPISATI PROBLEM
- IDENTIFIKOVATI POTENCIJALE DA SE PROBLEM REŠI
- NAGOVESTITI REŠENJE koji REŠAVA PROBLEM

- Preveličavanje? Umanjivanje? NE
- Biti realan? DA
- Fokusirati se
- Ispitati problem
- Dokumentovati problem

Problem nije odsustvo rešenja – već postojeće negativno stanje!

Pogrešno ↓ Ne mogu se nabaviti pesticidi	Pravilno ↓ Usevi su zaraženi štetočinama
--	--

Drvo problema **Drvo ciljeva**

Ključno pitanje za analizu problema

ZAŠTO?
ZAŠTO?
ZAŠTO?

TRAŽIMO UZROKE
Delujemo na uzroke

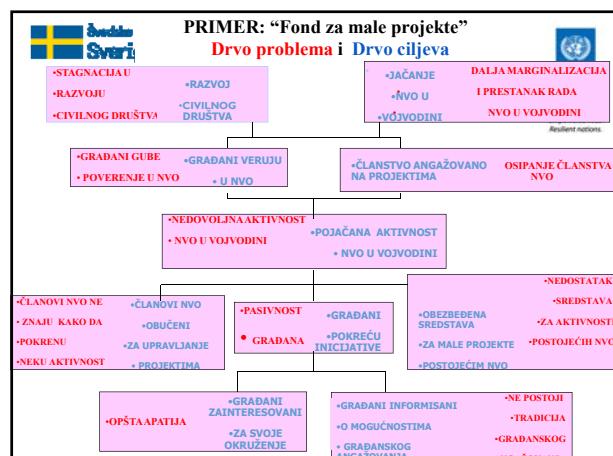
Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Analiza ciljeva

- Probleme, uzroke i posledice pretvaramo iz negativne jezičke formulacije u pozitivnu
- Centralni problem prevodimo u specifični cilj
- Uzroke prevodimo u očekivane rezultate.
- Posledice postaju opšti cilj projekta

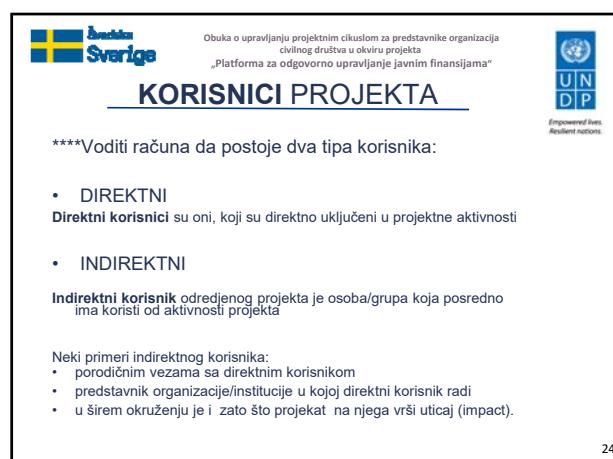
19

Logika intervencije na projektu

Opšti cilj	Širi uticaj koji projekat ostvaruje na različitom geografskom ili strateškom nivou
Svrha projekta	Konkretna promena koju projekat donosi za jednu ili više ciljnih grupa
Rezultati	Ključna postignuća nastala kao proizvod projektnih aktivnosti
Aktivnosti	Zadaci ili radnje koje je potrebno izvršiti da bi se postigli željeni rezultati

21

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Ciljna grupa i krajnji korisnici

- Ciljna grupa:** organizacije, institucije ili pojedinci - na njih su usmereni aktivnosti. Oni će od projekta imati direktnu korist na nivou specifičnog cilja projekta.
- Krajnji korisnici:** organizacije, institucije ili pojedinci koji će imati dugoročne koristi na nivou opštег cilja, koje su sastavni deo društva ili nekog sektora
- Ciljna grupa ↔ Korisnici - sinonimi?

25

Kako početi analizu zainteresovanih strana?

- sačiniti listu svih (potencijalno) zainteresovanih, različitih grupa u zajednici, među kojima su organizacije civilnog društva, institucije, pojedinci i kompanije iz preduzetničkog sektora, obrazovne institucije, koje bi mogli biti zainteresovani za projekt
- od ukupnog broja identifikovanih zainteresovanih strana, izdvojiti one za koje smatrate da su posebno važni za napredak projekta koji mogu imati aktivnu ulogu u projektnoj realizaciji
- potrudite se da dobijete relevantne informacije tokom razgovara sa zainteresovanim stranama i strukturirajte intervjue oslanjajući se na pitanja kao što su:
 - Koji su interesi grupe (Što ih zanima?)
 - Koja su njihova očekivanja (Što očekuju od odnosa s vama? Što očekuju od vaše inicijative?)
 - Koji su njihovi potencijali (Kako bi mogli doprinjeti vašoj inicijativi?)

26

Vežba: sačinite Matricu zainteresovanih strana

Matrica analize zainteresovanih strana

Zainteresovane strane	Kako na njih problem utiče i njihov interes	Kapacitet (moć) i motivisanost da učestvuju u promeni (mala → srednja → velika)	Moguće aktivnosti prema interesima zainteresovanih strana

Važno je znati!

- Analiza zainteresovanih strana direktno doprinosi **održivosti projekta**.
- Samo u slučaju kada od početka konsultujemo sve zainteresovane strane, prepoznajemo njihove interese i uključujemo ih u razradu projektnе ideje, mi u suštini gradimo njihovo **vlasništvo nad procesom**.
- Projektna idea i smernice realizacije postaju **vlasništvo zajednice** u kojoj delujemo i zainteresovane grupe doprinose projektne ciljevima.
- Nakon implementacije, **svaka zainteresovana strana nastavlja da deluje** u domenu one aktivnosti za koju je u fazi razrade projektne ideje, pokazala svoj interes i dala doprinos.

CILJ, REZULTATI i AKTIVNOSTI PROJEKTA

CILJ:
** je praktično rešenje koji nudeмо da bi rešili naš problem

** je promena koju želite postići za korisnike projekta , ne samo radi formalnog boljštika , nego zbog boljih usluga ciljnoj grupi

REZULTATI se definisu:
Merljivi Uvremenjeni Dostizni Relevantni / realni Određeni

29

Opšti / sveobuhvatni cilj projekta

Primer

Doprineti razvoju turizma u opštini i regionu, povećanje investicija u razvoj turizma i broja zaposlenih u ovom sektoru.

- Daje odgovor na pitanje ZAŠTO je projekat važan za širu društvenu zajednicu u smislu dugoročnih koristi, kako za korisnike tako i za druge zainteresovane strane.
- POVEZAN JE SA PRIORITETIMA IZ JAVNOG POZIVA**
- Jednim projektom se ne postiže u potpunosti opšti cilj već se njemu doprinosi zajedno sa drugim projektima
- Zbog toga i odgovornost za postizanje opštег cilja nije isključivo na nama.

30

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Specifični cilj ili svrha projekta

Primer

Povećati broj turista u opštini za najmanje 20% u odnosu na pokazatelje iz prethodne godine

- Svrha ili specifični cilj daje osnovni odgovor na pitanje ŠTA će se projektom postići;
- Proizlazi iz centralnog problema koji projekat nastoji rešiti (veza sa drvom problema) i direktna je posledica ostvarenih rezultata;
- Za razliku od opšteg cilja, odgovornost za postizanje specifičnog cilja u najvećoj meri nosi projektni tim!

PRIMER CILJEVA

• Opšti cilj projekta:
Doprineti ekonomskom osnaživanju žena

• Specifični cilj projekta:
Povećati zapošljivost žena u Nišu kroz edukaciju i finansijsku podršku

PRIMER CILJEVA

• Opšti cilj:
Doprinos participaciji mladih u javnom životu u Srbiji

• Specifični cilj:
Razvijeni funkcionalni mehanizmi za učešće mladih u kreiranju politike u 6 lokalnih zajednica

Rezultati projekta

Primer

U 20 opština Vojvodine sprovedeno istraživanje o diskriminaciji Roma
Opština Niš uvela podsticajne mere za zapošljavanje žena

- Rezultati su SREDSTVO za ostvarivanje projektnog cilja/svrhe;
- Nastaju kao posledica projektnih aktivnosti i za njih projektni tim garantuje, odnosno, nosi punu odgovornost da će biti i ostvareni do kraja projektnog perioda.
- DEFINIŠU SE MUDRO - SMART

Rezultati → indikatori → izvor provere

Rezultat:

- konkretni i merljivi

Indikator: kvalitativan ili kvantitativan

- jasan,
- Jednostavan
- precisan

Izvor provere:

- lako dostupan,
- jeftin

35

INDIKATORI / POKAZATELJI

Hagar Strašni by Chris Browne

SA ŠVEDSKOG STOLA SE UZIMA OD SVEGA POMALO!!!
DEFINIŠI "MALO"?

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

INDIKATORI

Potrebitno je:

- Da budu jasni u smislu kvaliteta, kvantiteta, vremena, lokacije i ciljne grupe
- Da sredstva verifikacije budu raspoloživa ili da se informacije mogu prikupiti po razumnoj ceni
- Da budu relevantni
- Da sredstva verifikacije budu pouzdana i aktuelna
- Da sakupljanje, pripremanje i odlaganje informacija bude projektna aktivnost

37

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

FORMULISANJE INDIKATORA

Princip SMARTI

- SPECIFIC / OGRANIČEN
- MEASURABLE / MERLJIV
- AVAILABLE / DOSTUPAN
- RELEVANT / ZNAČAJAN
- TIME-BOUND / VREMENSKI OGRANIČEN
- INDEPENDENT / NEZAVISTAN

38

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

LOŠI I DOBRI POKAZATELJI

- Snabdevanje vodom ove godine je mnogo bolje
- Kapacitet mreže vodosnabdевања ove godine je veći za 17%
- Naša služba ima 150 sati prekovremenog rada u poslednja 2 meseca
- Broj primljenih predmeta na šalteru je veći za 40% u odnosu na prošlogodišnji prosek
- Rekonstruisano je mnogo više ulica nego ikada ranije
- Ove sezone rekonstruisano je 87 km puteva, što je više nego u poslednjih 5 godina zajedno

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

KAKO PRIPREMITI OPIS AKTIVNOSTI?

1. Popisati glavne aktivnosti (iz tabele)
2. Razložiti glavne aktivnosti na podaktivnosti ili upravljaljive zadatke (ako je potrebno)
3. Razjasniti redosled i međuzavisnosti
4. Proceniti početak, trajanje i završetak aktivnosti
5. Definisati međuzavisnosti i ključne momente (milestones)
6. Definisati potrebe za stručnošću (izvodljivost)
7. Odrediti nosioca aktivnosti

40

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Plan aktivnosti

BR	Plan aktivnosti	Mesec												Partner/ odgovornosti
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Očekivani rezultat 1													PROJEKTNI PARTNER 1
1.1	Aktivnost 1.1	X												
1.2	Aktivnost 1.2	X	X											PROJEKTNI PARTNER 1
1.3	Aktivnost 1.3		X	X										PROJEKTNI PARTNER 1
2.	Očekivani rezultat 2													PROJEKTNI PARTNER 1
2.1	Aktivnost 2.1			X	X									
2.2	Aktivnost 2.2				X	X								VODECI PARTNER
3.	Očekivani rezultat 3													-
3.1	Aktivnost 3.1				X		X							VODECI PARTNER
3.2	Aktivnost 3.2	X	X	X	X	X	X	X	X	X				VODECI PARTNER

41

Групе активности (у 1, 2, Итд. Унесите називе група активности, а у 1.1, 1.2 итд. називе појединачних активности)	Месец				
	I месец	II месец	III месец	IV месец	V месец
Формирање пројектног тима и управљање пројектом					
1.1. Први састанак пројектног тима	X				
1.2. Други састанак		X			
1.3. Редовни састанци пројектног тима		X	X	X	X
2. Успостављање контаката са НИО					
3. Сврстане ствари у организацијама - први круг мониторинг посет					
4. Припрема организација и реализација обузе за припрему управљање пројектом					
4.1 Припреме тренинга, агенде					
4.2 Припреме радовес свесака					
4.3 Технички оправдивања тренинга					
4.4 Реализација једноставног тренинга					
5. Пружавање стручне подршке омладинским удружењима привремом реализације пројекта					
5.1 Задуживачки састанак свих чланова и свих стручних сарадника пројектног тима					
5.2 Пружавање стручне подршке омладинским удружењима привремом реализације пројекта					
6. Подношење периодичног и финалног извештаја					

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowered lives.
Resilient nations.

Važno je za opis aktivnosti:

- Navodi mnogo konkretnih detalja
- Jasan i pregledan
- Koristi jasan, jednostavan jezik
- Najobimniji deo projekta, deo koji «priča priču»
- Objašnjenje celine projekta
- Vezan je za rezultate, ali
- Mnogo specifičniji i precizniji nivo od rezultata

43

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowered lives.
Resilient nations.

PRIMER GANTOGRAMA I OPISA AKTIVNOSTI

4. Priprema, organizacija i realizacija obuke za predstavnicima upravljanje projektom	5. Organizacija i realizacija obuke za predstavnicima upravljanje projektom
4.1 Pripremne treningovi, ateljeve za učenike i treneriske agencije	
4.2 Pripremne radnike članove za potrebe organizacija što ih podržavaju sa materijalne i radne listove koji će se obezbititi na treningu, prilagođeno za samostalno korишćenje organizacijama bez iskustva, sa integriranim primernim dobrom praksa iz međunarodnog iskustva UNDPI. Radne listove će biti individualnog karaktera, listovi neće moći dodavati súčesno, stvarajući neku vrstu perzistencije faksimila za potrebe svakog učenika..	
4.3 Tehnicka organizacija treninga (usaglašavanje termina, pozivanje učenika, prostor, tehniku, materijali, itd.).	
4.4. Realizacija jednodnevni treninga sa oko 30 učenika iz organizacija u međunarodnom procesu: ključne rечi ovog bloka su: sastavljanje projektnog tima, interne procedure, upravljanje projektom i projektnim aktivnostima, upravljanje finansijama, administrisiranje projekata, obezbeđivanje vidljivosti.	

4. ПРИПРЕМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ОБУКЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРОЈЕКТОМ

- за јацање учесника из одабраних смјадинских организација;
- 4.1 Pripremne treningovi, ateljeve za učenike i treneriske agencije
- 4.2 Pripremne radnike članove za potrebe organizacija što ih podržavaju sa materijalne i radne listove koji će se obezbititi na treningu, prilagođeno za samostalno korишћenje organizacijama bez iskustva, sa integriranim primernim dobrom praksa iz međunarodnog iskustva UNDPI. Radne listove će biti individualnog karaktera, listovi neće moći dodavati súčesno, stvarajući neku vrstu perzistencije faksimila za potrebe svakog učenika..
- 4.3 Tehnicka organizacija treninga (usaglašavanje termina, pozivanje učenika, prostor, tehniku, materijali, itd.).
- 4.4. Realizacija jednodnevni treninga sa oko 30 učenika iz organizacija u međunarodnom procesu: ključne rечи ovog bloka su: sastavljanje projektnog tima, interne procedure, upravljanje projektom i projektnim aktivnostima, upravljanje finansijama, administrisiranje projekata, obezbeđivanje vidljivosti.

Пројекат ће буфинансијирати путем трошкова доласка учесника на тренинг у просеку са 2000 дин. По организацији

У оптималном случају, ова обука ће се организовати одмах након одобравања пројекта, пре почетка стварне реализације од стране појединачних организација.

Активности координира: члан пројектног тима – водећи тренер, задужен за едукације

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowered lives.
Resilient nations.

METODOLOGIJA

daje odgovor na pitanje: kako nameravate da ostvarite svoje ciljeve

Primeri za metode

- Istraživanje, analiza, definisanje problema
- Transfer dobre prakse, znanja i iskustva
- Studijsko putovanje
- Obuka (trening)
- Medijska kampanja
- Modernizacija sistema informisanja
- Anketa
- Saradnja sa NVO
- Vrednosni aspekti: „posebno ćemo voditi računa...“ npr. otvorenost, transparentnost

Napomena: potrebno je dati kraći opis navedenih metoda u konkretnoj fazi realizacije projekta

45

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowered lives.
Resilient nations.

Preduslovi, prepostavke i rizici

- Preduslovi su spoljni faktori koji moraju biti zadovoljeni pre same implementacije da bi početak projektnih aktivnosti uopšte bio moguć
- Prepostavke su spoljni faktori na koje projekat ne može uticati a važni su za realizaciju projekta, ostvarivanje rezultata, svrhe i opšteg cilja;
- Prepostavke se odnose na rizike sa kojima ćemo se verovatno suočiti a istovremeno su i područje izvan naše moći. Formulišu se kao pozitivno stanje.

46

Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowered lives.
Resilient nations.

PREPREKE, MOGUĆE TEŠKOĆE

- Šta može naš projekat odložiti?
- Šta može naš projekat skrenuti na drugu, neželjenu stranu?
- Šta može umanjiti efekte našeg projekta?
- Šta može sprečiti izvodjenje našeg projekta?

Zašto je važno ANALIZIRATI PREPREKE?

- Proveramo realističnost projekta
- »Osiguravamo« vlasnika projekta za slučaj pojave neželjenih okolnosti
- Pokazujemo da nam je stalo i da smo odgovorni prema donatoru i sredstvima koja planira da ulazi
- Razmišljamo postoje li drugi, manje rizični načini da ostvarimo željeni rezultat

PREPOSTAVKE I MOGUĆE POTEŠKOĆE UPOREDNI PRIMER

Pozitivno formulisane PREPOSTAVKE

- Svi predviđeni aktivnosti se realizuju zavrtanom dinamikom i svi akteri su motivisani do kraja projekta da izvršavaju svoje obaveze
- Prilike na republičkom nivou su stabilne i MOS stabilno podržava ovakav koncept rada i izgradnju kapaciteta neiskusnih organizacija
- Politika vlast na opštinskim /gradskim nivoima funkcioniše stabilno i sredine su podržavajući nastrojeni prema civilnim organizacijama i inicijativama generalno

moguće POTEŠKOĆE / RIZICI

- gubitak motivacije za poštovanje „pravila igre“ u procesu, ako dove do velikih kašnjenja u realizaciji procesa (prode jako mnogo vremena od njihovog apliciranja do ulaska u program)
- dove do bitnih promena na republičkom nivou i MOS ne može da nastavi ovakav koncept i izgradnju kapaciteta neiskusnih organizacija
- dove do bitnih promena na opštinskim/gradskim nivoima i sredine postanu neprrijateljski nastrojeni prema civilnim organizacijama i inicijativama generalno

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Održivost - definicija

Rečnik Evropske komisije:

- verovatnoća da će nastaviti da traju osnovni rezultati do kojih je projekat doveo, a nakon okončanja perioda spoljne pomoći
- Procena verovatnoće nastavka korišćenja rezultata projekta i nakon prestanka eksternog finansiranja...

Održivost

- Institucionalna održivost** - Da li osnažena institucionalna struktura može da nastavi da isporučuje rezultate krajnjim korisnicima?
- Ekonomski i finansijski održivost** - Da li rezultati mogu doneti ekonomski koristi i nakon završetka?
- Ekološka održivost** - Da li će projekat uticati na okruženje?

Šta ima uticaj na održivost projekta ?

- Institucionalni nivo
- Stavovi/uverenja/vrednosti
- Organizacija
- Znanje i veštine
- Korišćenje stečenog znanja i veština
- Finansijska održivost

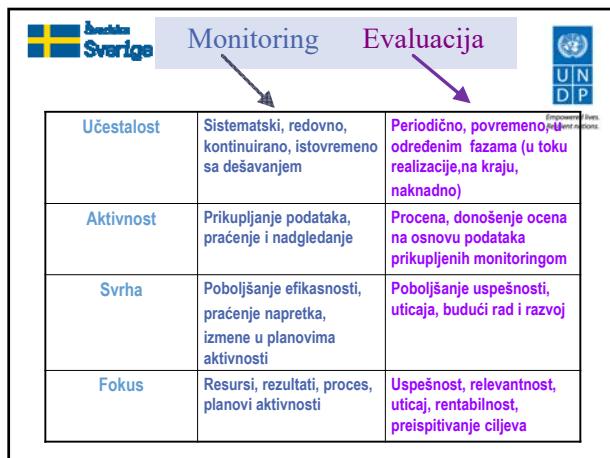
Ponovljivost -multipliciranje

Mogućnosti umnožavanja, ponavljanja rezultata? Ponavljanje istih/sličnih aktivnosti u cilju dobijanja istih/sličnih rezultata od strane druge organizacije;

- ali u drugom prostoru (npr. delu opštine, susednoj opštini)
- vremenu (npr. godini)
- sektoru (npr. obuke)

Monitoring i evaluacija

- Monitoring** je sistematsko i redovno praćenje implementacije/sprovodenja projekta
- Evaluacija** je analiza podataka i donošenje sudova/ocena o uspehu implementacije/sprovodenja projekta

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Neke od aktivnosti monitoringa koje treba planirati

- Preispitivanje plana aktivnosti
- Priprema plana monitoringa i evaluacije
- Prikupljanje podataka
- Izveštavanje
- Organizovanje sastanaka za preispitivanje
- Nešto još.....(zavisi od projekta do projekta)

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

MONITORING PROJEKTA

fokusira na prikupljanje i analizu informacija u vezi sa:

- **Stvarnim tokom projekta** (početna ulaganja, preduzete aktivnosti i postignuti rezultati) i kvalitetom samog procesa (na pr. učešće zainteresovanih strana, jačanje lokalnih kapaciteta)
- **Finansijskim tokom projekta** (budžet i troškovi)
- Preliminarnim **odgovorom ciljnih grupa na aktivnosti** u okviru projekta (na pr. korišćenje usluga ili prostora i promena u znanju, stavovima i ponašanju)
- Razlozima za bilo kakve **neočekivane ili nepovoljne reakcije** ciljnih grupa, kao i koje se aktivnosti u tim slučajevima mogu preduzeti kako bi se situacija poboljšala

56

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Primer jednostavnog monitoring plana na projektu

2.12. Monitorin i evaluacija projekta

Objasnite na koji начин ћете вршити праћење процеса реализације пројекта и видљивости резултата пројекта

Праћење напретка пројекта ће бити обезбеђено кроз:

- **прецизно дефинисане интерне процедуре** и интрејни обрасци пројектног тима, што подразумева месечне извештаје чланова пројектног тима о активностима и оствареним окупљаним, кумулативним извештајима о менторском процесу, активностима и ожажањима везано за сваку организацију
- **састаници пројектног тима** ће бити место за заједничку евалуацију напретка и усвајања евентуалних корективних мера – укупно пет састанака ће бити реализовано
- евалуациони листови** учесника после тренинга
- маил анкета пројект менаџера**, кад ће питати организације колико су задовољни радом њиховог ментора

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Vidljivost

- Vidljivost donatorske podrške je izuzetno važno
- Planiranje budžetske stavke za promociju je obaveza u svim projektima finansiranim od EU kao i brojnih drugih donatora
- Budžet može da sadrži sredstva za promociju, npr.:
 - Posteri, flajeri,
 - Panoi, table
 - Rol-up baner
 - Internet stranice i promocija na društvenim mrežama
 - Ostali promotivni materijali (majice, kačketi, mini USB, olovke, blokovi i sl.)
- Obratite pažnju u kojoj meri je projekat vidljiv vašim krajnjim korisnicima
- Setite se zainteresovanih strana, kanali komunikacije – pa i elementi radi vidljivosti treba da su primereni njima

58

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Primer jednostavnog plana vidljivosti na projektu

2.7. Objasnite детаљно које активности ћете преузети у **чињеницу информисавања младих и шире јавности** о планираним активностима, догађајима и резултатима пројекта, као и на који начин сте предвиђали промоцију пројекта?

Пројекат је пре свега отворен стапеничној и од стране МОС дефинисано чланој групи, и нема потребу да је само широким додатним информисањем чланке групе, уз обезбеђивање видљивости високог нивоа.

Информисавање ће већи кроз:

- веб страницу РЦ Алфа, на бази најмање месечно актуелјираних најменских садржаја
- кроз кружне и директне мејлове
- кроз електронске комуникације по потреби на порталу МОС-а
- кроз припремљене прес-релизе
- доставајући календар догађаја МОС-у

Видљивост и промоција ће се обезбедити путем:

- веб страницу РЦ Алфа, на бази најмање месечно актуелјираних најменских садржаја
- кроз друштвене мреже
- кроз алатке субјеката са објектима пројекта и донатора на сним обрасцима, документима и мејловима
- рол-уп банера са објектима пројекта и донатора, који ће се користити на сним мејловима, а такође и највећим деловима (као што су слотови)
- издавативе објекатима најмањим пратњама
- путем пакета ситних преручених пратња материјала
- активно генеришући и достављајући информација према медијима на почетку, на средину и на крају пројекта
- Чланови пројектног тима током менторског процеса ће тражити и користити прилике да се у локалним медијима на терену промовише пројекат и МОС приступ подизању капацитета младих и организација младих

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Formulacija projektnog predloga

- Format projektne aplikacije поштовati u celosti
- Odgovoriti na svako pitanje
- Pridržavati se tehničkih upustava o odabiru fonta i veličini slova, razmaku među redovima kao i ograničenja u obimu pisanja (max 1 str. i sl.)
- Priložiti sve priloge
- Imati u vidu tabelu za evaluaciju!
- Proveriti da li bi sami sebi dali pozitivnu ocenu naspram pitanja koja sagledavaju ocenitelji
- Posebno su važni delovi FINANSIJSKI I OPERATIVNI KAPACITET i RELEVANTNOST jer je nedostatak bodova u ocenjivanju ovih delova, eliminator za vaše projekte

60

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Kriterijumi za evaluaciju

ŠTA, AKO NAM ODOBRE PROJEKAT?
UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

***** Realizacija odobrenih projekata organizacija počinje od datuma koji je naznačen u Ugovoru koji je potpisana sa donatorom.

Obuka o upravljanju projektnim ciklom za predstavnike organizacija
civilnog društva u okviru projekta
„Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

Empowering lives.
Developing nations.

 Upravljanje projektnim ciklom

Obuka o upravljanju projektnim ciklom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

  Empowering Lives.
Sustained impacts.

KAKO SE RUKOVODI PROJEKTOM?

3) MONITORING PROJEKTA

a) Dogovor o načinu i tehnički praćenju napretka, analiza napretka, po potrebi korekcije
b) Izveštaji progrusa po potrebi i kako donator očekuje

4) FINANSIJSKI MENADŽMENT PROJEKTA

a) Pregled i po potrebi preformulisanje budžeta projekta, ako je potrebno, obavezno u sporazumu sa donatorom
b) Izrada tabela pregleda troškova
c) Izrada tabela protoka novca
d) Finansijski monitoring
e) Izrada finansijskih izveštaja

5) EVALUACIJA PROJEKTA -ako je tako dogovoreno

Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

 Empowered lives.
Resilient nations.

KAKO SE RUKOVODI PROJEKTOM?

6) PISANJE IZVEŠTAJA

- 1) pisati tokom realizacije projekata, a nikako u poslednjem trenutku;
- 2) pisati prema formi koju zahteva donator (uz upotrebu grafikona, fotografija, tabela realizacije projekata – gde je to moguće);
- 3) pisati sa punom obzirnošću i svešću da vrlo često donator kvalitet realizacije poistovećuje sa kvalitetom podnesenog izveštaja. (Možete izvrsno realizovati projekt i podneti umesto izveštaja žvriločinu na dve strane o realizaciji projekta i oprostiti se od dalje saradnje sa tim donatorom)
- 4) poslati na vreme, najbolje dan-dva pre isteka roka.

ZLATNO PRAVLO: nije sramota pitati, tražite savet od iskusnih projekt menadžera, ne uvek od samozvanih, nego od onih, koji su realizovali projekte slične vrednosti!!!

 Kako izbeći greške?

 Empowered lives.
Resilient nations.

1. Počnite s analizom na vreme i radite u timu;
2. Pokušajte obezbediti što više argumenata (pokazatelja) za identifikovani problem;
3. Stavite se u poziciju krajnjih korisnika;
4. Kod definisanja specifičnog cilja projekta postavite sebi pitanje da li je to cilj ili sredstvo za ostvarenje cilja;
5. Budite jasni i precizni kod indikatora, takođe i kod izvora verifikacije;
6. Slobodno prilagođavajte nijanse s vremenom na vreme tokom pripreme projektnog predloga, to je prirodan proces;
7. Budite realni.

68

 Najčešće greške I

 Empowered lives.
Resilient nations.

- Projekat se piše u „5 do 12“ i pritiska vreme
- Samo jedna osoba radi na projektnom predlogu;
- Fazi analize se ne posvećuju dovoljno vremena (ne radi se analiza zainteresovanih strana, ne istražuju se potrebe korisnika, ne radi se drvo problema i ciljeva);
- Problem se definiše na bazi „osećaja“, bez čvrste argumentacije i jasnih uzročno-posledičnih veza;
- Ne razlikuju se pojmovi: ciljne grupe, direktni i indirektni korisnici, krajnji korisnici i sl.;
- Često se mešaju pojmovi cilja sa sredstvima za ostvarenje cilja;

69

 Najčešće greške II

 Empowered lives.
Resilient nations.

- Opšti i specifični ciljevi projekta nisu adekvatno formulisani (ima ih mnogo, ne objašnjavaju svrhu projekta i ne odnose se na identifikovani problem i realnu potrebu korisnika);
- Između aktivnosti, rezultata i specifičnog cilja projekta ne postoji jasna i logična veza;
- Indikatori/pokazatelji ciljeva i rezultata nisu adekvatno formulisani i/ili nisu realni (preambiciozni, ne odnose se na cilj ili rezultat, izvor verifikacije neodređeni i sl.)
- Razmatranje mogućih rizika i pretpostavki se ne uzima dovoljno u obzir (prepisuju se ili ponavljaju iz drugih projekata)

70

 Obuka o upravljanju projektnim ciklusom za predstavnike organizacija civilnog društva u okviru projekta „Platforma za odgovorno upravljanje javnim finansijama“

 Empowered lives.
Resilient nations.

Upravljanje projektnim ciklusom za organizacije civilnog društva

Hvala za učešće!

Srećno u procesu apliciranja!

Zorica Rašković zraskovic@gmail.com
Endre Balasha bendre@stcable.rs